

Olsztyn, 26 października 2018 roku

PS-VI.431.1.14.2018.KB

Katarzyna Policha
Dyrektor
Powiatowego Domu Dziecka
w Reszlu
ul. Łukasińskiego 3

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-IV.0030.447.2018 z dnia 1 czerwca 2018 roku /**akta kontroli str. 1/** zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Katarzyna Brewka - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
  2. Izabela Chowańska – główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę doraźną w trybie uproszczonym w Powiatowym Domu Dziecka w Reszlu. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 14 czerwca 2018 r. i zakończono w dniu 19 czerwca 2018 r. Przedmiotem kontroli była ocena realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych w wyniku kontroli problemowej, przeprowadzonej w Powiatowym Domu Dziecka w Reszlu w dniach 9-13 maja 2017 r., w świetle przepisów:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018 poz. 998), zwanej dalej ustawą,
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720), zwanego dalej rozporządzeniem.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. Placówka / Dom / Dom Dziecka / PDD / kontrolowana jednostka – co oznacza: Powiatowy Dom Dziecka w Reszlu, ul. Łukasińskiego 3, 11-440 Reszel
2. Dyrektor / Dyrektor Placówki / kierownik kontrolowanej jednostki – co oznacza: Dyrektora Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu, panią Katarzynę Polichę,
3. Pracownik socjalny – upoważniona na podstawie Upoważnienia nr 2/2018 z dnia 12 lutego 2018 r. do działania w imieniu Dyrektora Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu, pani Małgorzata Jonasz-Kobarynka,
4. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu
5. Karty – co oznacza: karty pobytu dziecka, w rozumieniu § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia,
6. Poradnia – co oznacza Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Kętrzynie
7. PCPR – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie.

Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Małgorzaty Jonasz-Kobarynki – upoważnionej przez nieobecną w dniach 14 i 15 czerwca br. Dyrektora Domu Katarzynę Polichę, do działania w jej imieniu m.in. w zakresie podpisywania dokumentów związanych z prawidłowym funkcjonowaniem placówki i dotyczących wychowanków /**akta kontroli str. 2/**. W dniu 19 czerwca kontrolę przeprowadzono w obecności Dyrektora Domu. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w Placówce dokumentacji oraz informacje przekazane bezpośrednio, w tym także przez dzieci i wychowawców obecnych na dyżurach. Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę.

Działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z uchybieniami i nieprawidłowościami**.

Ustalenia dotyczące realizacji zaleceń pokontrolnych:

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w funkcjonowaniu Placówki, w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym w dniu 17 lipca 2017 roku do Dyrektora jednostki zalecono:

1. Dokonać zmian w Regulaminie organizacyjnym placówki, z uwzględnieniem stanu faktycznego oraz aktualnych przepisów prawnych, a kopię tego dokumentu przesłać do wglądu organowi nadzoru. Termin realizacji – 1 miesiąc od dnia otrzymania zaleceń.
2. Wpisów w kartach pobytu dzieci dokonywać we wszystkich obszarach i zgodnie z § 17 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia, to jest nie rzadziej niż raz w miesiącu. Termin realizacji – na bieżąco.
3. Sporządzać karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, z opisem ich przebiegu, o ile dziecko tego wymaga, o czym stanowi 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. Termin realizacji – na bieżąco.
4. Do pracy z dziećmi zatrudniać osoby posiadające kwalifikacje, o których mowa w art. 98 ust.1 ustawy. Termin realizacji – na bieżąco.

Do wydanych zaleceń nie wniesiono zastrzeżeń.

W odpowiedzi na wyżej wymienione zalecenia pokontrolne, pismem z dnia 11 sierpnia 2017 r. Dyrektorka Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu poinformowała o działaniach podjętych w celu realizacji wskazanych przez zespół inspektorów zaleceń. Przesłała również kopię poprawionego Regulaminu Organizacyjnego, o którą wnioskował organ nadzoru.

Ustalenia z kontroli

Ad. 1

Na podstawie kopii Regulaminu, przesłanego organowi nadzoru stwierdzono, że w Regulaminie Organizacyjnym Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu, będącego Załącznikiem do Uchwały nr 722/2017 Zarządu Powiatu w Kętrzynie z dnia 10 sierpnia 2017 r., uwzględniono zmiany, o których mowa w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 12 lipca 2017 roku. Usunięto zapisy niezgodne ze stanem faktycznym, o tym iż Dom jest placówką socjalizacyjną z miejscami interwencyjnymi. Ponadto poprawiono zapisy określające rodzaj prowadzonej dokumentacji indywidualnej wychowanków, w tym planu pomocy dziecku.

Mając powyższe na względzie stwierdzono, że zalecenie nr 1 zostało zrealizowane.

Ad. 2

W celu oceny stopnia realizacji zalecenia odnoszącego się do rzetelności i terminowości wypełniania kart pobytu dzieci przybywających w PDD w Reszlu, kontrolujący losowo wybrali karty pobytu dziewięciorga wychowanków.

Stwierdzono, że w/w karty uzupełnianie były terminowo, to jest nie rzadziej niż raz w miesiącu, w wielu wypadkach nawet trzy razy w ciągu miesiąca. Opatrzono były konkretną datą i podpisem wychowawcy. Wątpliwości kontrolujących wzbudził charakter wpisów oraz treści wpisów, szczególnie w przypadku kart [REDAKTED]. W opinii kontrolujących często miały one zdawkowy czy powierzchowny charakter, nie do końca odpowiadający obszarowi, w którym winien być wpisany.

W przypadku [REDAKTED], w obszarze *relacje dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi*, wpisy w zdecydowanej mierze ograniczały się do informacji o tym, że chłopca nikt w placówce nie odwiedza, lub o tym do kogo na dłuższą przerwę [REDAKTED] został urlopowany. Z diagnozy psychofizycznej sporządzonej chłopcu wynika, że poza rodzicami, którzy [REDAKTED] osobami bliskimi dziecku [REDAKTED]. Tymczasem w karcie pobytu zasadniczo brak informacji o relacjach [REDAKTED] z tymi osobami, czy są dla niego na tyle istotne, aby wykorzystać to jako zasób do budowania relacji wspierającej proces wychowawczo-adaptacyjny w placówce lub nawet zasób do pracy nad umieszczeniem dziecka w środowisku rodzinnym /akta kontroli str. 25-31/.

Budzącym wątpliwości wydał się również wpis w obszarze *funkcjonowania społecznego dziecka w placówce i poza nią, z uwzględnieniem samowolnego opuszczania placówki*, dokonany w dniu 30 września 2017 r., zatem dwa tygodnie po przybyciu chłopca do placówki „(...) Z wychowankiem została przeprowadzona rozmowa dyscyplinująca” (poprzedzająca treść zapisu: akta kontroli str. 33). W opinii kontrolujących zastosowanie rozmowy dyscyplinującej jako środka wychowawczego, w szczególnie trudnym dla chłopca okresie adaptacji, na pewno nie sprzyjało nawiązaniu dobrej relacji z dzieckiem. Ponadto przy braku odpowiedniej diagnostyki przyczyny takiego zachowania, mając jednocześnie na względzie wcześniejsze przeżycia chłopca, należało skupić się na włączeniu pewnych elementów edukacji w zakresie higieny, pewnym oddziaływaniu psychologicznym i metodach behawioralnych (wyuczaniu zachowań), ale również na udzieleniu chłopcu wsparcia, a nie dyscyplinowaniu go.

W kolejnych miesiącach wpisy w tymże obszarze skupiły się tylko na wskazaniu negatywnych postaw i zachowań chłopca oraz kilkakrotnych stwierdzeniach, że z [REDAKTED] prowadzone są rozmowy dyscyplinujące, które nie przynoszą skutku /akta kontroli str. 33-37/. W opinii kontrolujących wpis z 10 listopada 2017 r. o tym, iż rozmowy dyscyplinujące nie przynoszą skutku, winien być bodźcem do tego aby zmienić metody wychowawcze i poszukać innych skutecznych środków, w tym zastosować odpowiednią terapię, na konieczność której wskazywały zarówno [REDAKTED]

W toku kontroli ustalono, że w styczniu br. chłopiec trafił do szpitala [REDAKTED]. W karcie pobytu we wspomnianym wyżej obszarze wpisy, w przeważającej mierze, skupiły się na informacji na jakiej sali chłopiec leży: [REDAKTED]

w PDD w Reszlu oraz szereg zachowań, których świadkami byli zarówno nauczyciele i pedagodzy w szkole, jak i pracownicy PDD w Reszlu, winny być, o czym wcześniej wspomniano, powodem do zorganizowania chłopcu skutecznej terapii, a nie zastosowania izolacji, na którą w rozmowie z kontrolującymi skarżył się de facto sam chłopiec.

Mało konkretne i nie zawsze wyczerpujące wpisy zawarto również w obszarze **szczególne potrzeby oraz znaczące dla dziecka wydarzenia**. Komunikat: „*Wychowanek wymaga ciągłej kontroli zachowania. Jest arogancki wobec niektórych osób pracujących w PDD, interesuje się* [redacted] (dokonany w dniu 12 grudnia 2017 r.) zupełnie nie mówi o potrzebach dziecka ani wydarzeniach, mogących mieć wpływ na jego rozwój lub stan emocjonalny. Podobnie ubogich wpisów dokonano 29 stycznia 2018 r. „[redacted] *wymaga przypomnienia zasad i norm współżycia*”, oraz w kolejnych miesiącach: [redacted]

[redacted] (wpis z dnia 25 marca), „*Pieniądze wychowankowi przesała matka*” (wpis z 11 kwietnia) /akta kontroli str. 71-79/. W opinii kontrolujących nieobecność któregośkolwiek wychowanka, spowodowana czy to jego pobytem w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii czy też w szpitalu, nie zwalnia wychowawcy kierującego procesem wychowawczym dziecka z obowiązku ciągłej dbałości o jego potrzeby, zainteresowania stanem emocjonalnym, postępami w nauce czy też funkcjonowaniem społecznym. Nie zwalnia także z obowiązku dokonywania rzetelnych i wyczerpujących wpisów na temat funkcjonowania dziecka w miejscu jego przebywania, w stosownym dokumencie.

W przypadku [redacted] przebywającej w PDD w Reszlu [redacted] szczególnie dużo wpisów ograniczało się do krótkiego komunikatu [redacted] przebywaniu w szpitalu. Pomimo, iż karta pobytu dziecka skonstruowana została przez ustawodawcę tak, że zawiera odrębny obszar dotyczący **stanu zdrowia dziecka** oraz obszar dotyczący **pobytu dziecka w szpitalu, w tym w szpitalu psychiatrycznym**, informacja o [redacted] w szpitalu widniała niemal we wszystkich obszarach /akta kontroli str. 81-117/. W opinii kontrolujących (podobnie jak w przypadku opisanym powyżej) na wychowawcy kierującym procesem wychowawczym dziecka, spoczywa obowiązek zainteresowania się każdym obszarem funkcjonowania dziecka, bez względu na miejsce przebywania dziecka, oraz udokumentowanie tego faktu w prowadzonej dokumentacji.

Mając powyższe na względzie uznano, że zalecenie nr 2 zrealizowano częściowo (to jest w zakresie terminowości). Stwierdzono jednak pewne uchybienia w zakresie jakości i rzetelności dokonywanych wpisów, które mogą skutkować brakiem wiedzy na temat funkcjonowania dziecka w Placówce oraz podejmowanych wobec niego działań.

Ad. 3

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą sprawdzającą zatrudniony do 30 kwietnia 2018 r. psycholog sporządzał karty udziału w prowadzonych przez siebie zajęciach. Karty te sporządzał odrębnie dla każdego dziecka, i zawierały one: imię i nazwisko, datę spotkania, krótki, hasłowy opis podjętych czynności i podpis psychologa /akta kontroli str. 119-123/. Podobną dokumentację prowadziła zatrudniona od 21 maja 2018 r. pedagog /akta kontroli str. 125-127/.

Wobec powyższego uznać należy, że zalecenie nr 3 dotyczące sporządzania kart udziału w zajęciach specjalistycznych zostało zrealizowane, przy czym szerszej i bardziej szczegółowej treści wymaga opis ich przebiegu oraz opis podjętych działań i zastosowanych metod.

Ad. 4

Stwierdzono, że w dacie kontroli w Powiatowym Domu Dziecka w Reszlu zatrudnionych było czternastu pracowników pedagogicznych (włącznie z Dyrektorem), z których dwoje przebywało na urloпах związanych z rodzicielstwem /**akta kontroli str. 275**/. Wszyscy posiadali kwalifikacje, o których mowa w art. 98 ust.1 ustawy. Pracownicy, co do których w toku kontroli przeprowadzonej w dniach 9-13 maja 2017 r. stwierdzono brak kwalifikacji, nie są już pracownikami PDD w Reszlu.

Mając powyższe na względzie stwierdzono, że zalecenie nr 4, dotyczące zatrudniania do pracy z dziećmi osób posiadających ustawowo wymagane kwalifikacje, zostało zrealizowane.

Pozostałe ustalenia

Dodatkowo, w toku kontroli przeprowadzono również rozmowy z obecnymi w dacie kontroli i chętnymi do rozmów dziećmi. Spośród 24 umieszczonych w placówce dzieci /**akta kontroli str. 291-295**/ z 11 nie udało się porozmawiać z uwagi na:

- pobyt trzech wychowanek w internacie SOSW w Kętrzynie,
- pobyt jednej wychowanki w MOW w Goniądzu
- pobyt jednego wychowanka w MOS w Zielonce,
- pobyt jednego wychowanka w MOW w Wojnowie,
- późny powrót wychowanka z treningu,
- brak zgody i chęci czworga wychowanków na przeprowadzenie rozmowy.

Rozmowy kontrolujących z wychowankami dotyczyły w szczególności jakości opieki udzielanej przez wychowawców, wsparcia w rozwiązywaniu trudności i napotykanym problemom oraz warunków bytowych zapewnianym przez Placówkę. Z rozmów tych na bieżąco sporządzono notatki, które stanowią **akta kontroli str. 119-129**.

Z wypowiedzi wychowanków wyodrębniło się kilka zasadniczych problemów, dotyczących zabezpieczenia socjalnego, jakości wyżywienia, wsparcia ze strony wychowawców oraz ogólnej atmosfery panującej w Domu.

Najwięcej krytycznych uwag wystąpiło pod kątem jakości i ilości wyżywienia. Dzieci zgłaszały uwagi, że nie ma zbyt dużego wyboru, ciągle są kanapki, czasami wieczorem brakuje pieczywa, nie zawsze są w zapasie owoce, warzywa czy jogurty /**akta kontroli str. 131, 133, 135, 137**/.

W celu weryfikacji powyższych uwag kontrolujący sprawdzili stan zaprowiantowania w poszczególnych grupach. Szafki w kuchniach zaopatrzone były między innymi w produkty typu kasze, mąki, ryż, płatki, w lodówkach natomiast znajdowały się: pokrojony w plastry ser żółty (1 talerz), wędlina (1 talerz) oraz parówki, pozostałe po porannym śniadaniu. Faktycznie nie było w nich owoców, warzyw, jogurtów, twarożków, serków czy innych wyrobów, po które mogłyby „sięgnąć” dzieci w ramach zdrowej przekąski.

Szczegółowej analizie poddano także jadłospisy z 45 kolejnych dni (od 1 maja do 15 czerwca 2018 r.). Z przedłożonej kontrolującym dokumentacji wynika, że w przeważającej mierze podstawą żywienia w kontrolowanej jednostce są bardziej lub mniej urozmaicone kanapki. Dzieci w badanym okresie jadły je aż 34 razy na śniadanie, 11 razy oprócz kanapek do śniadania podano coś innego (np. płatki z mlekiem, kiełbaskę na gorąco, lub drożdżówkę). Stwierdzono, że na podwieczorek, zgodnie z informacją przekazaną przez dzieci, najczęściej podawano słodczyce (26 razy), przy czym dość często pojawiały się lody lub jabłka, kilka razy jogurt. Podstawę do kolację w zdecydowanej mierze również stanowiły kanapki (25 razy), w 19 przypadkach posiłek ten stanowiły naprzemiennie m.in.: parówki, zapiekanki na chlebie z serem i wędliną, naleśniki, kiełbaski na gorąco lub pieczone z cebulą.

Analiza jadłospisów /**akta kontroli str. 141-185**/ pozwala stwierdzić, że w Placówce żywienia nie organizuje się w sposób planowy, przemyślany i zbilansowany. W dniu kontroli tj. 15 czerwca jadłospis zawierał tylko wpis dotyczący śniadania. Zwykle jadłospisy uzupełniane były w danym dniu lub pod koniec dnia jako informacja co dzieci jadły, a nie jako wytyczna do planowych zakupów czy uniknięcia żywieniowej monotonii.

Ustalono, że wszystkie dzieci zapisane były na obiady do szkół, do których uczęszczają, wobec czego w Placówce nie sporządzano ciepłego posiłku, który dziecko mogło zjeść po przyjściu ze szkoły. Kwestia wyżywienia poruszona została z panią Dyrektorem. Kontrolujący zwrócili uwagę, że w wielu szkołach posiłek wydawany jest w godzinach południowych, zatem dziecko, szczególnie będące w okresie dorastania może po powrocie ze szkoły czuć się głodne. Ponadto zwrócili uwagę na potrzebę zapewnienia dzieciom różnorodności posiłków, stworzenia możliwości wyboru, a przede wszystkim niedopuszczania do sytuacji, aby w Placówce dziecko czuło się głodne.

Kolejnym niepokojącym sygnałem zgłaszanym przez dzieci był niewłaściwy, w opinii organu nadzoru, sposób komunikowania się wychowawców z podopiecznymi Powiatowego Domu Dziecka w Reszlu. Dzieci zgłaszały uwagi, że nie mają poczucia aby wychowawcy w sposób szczególny się nimi interesowali, zdarzało się że odzywali się w sposób poniżający [w aktach kontroli zawarto skargę na postawę ██████████ /**akta kontroli str. 131**/, odstąpiono jednak od cytowania pełnej treści ze względu na możliwość identyfikacji dziecka]. Dzieci przytoczyły przykłady wypowiedzi ██████████ ██████████. oraz ██████████. zawierające słowa niecenzuralne i poniżające /**akta kontroli str. 133, 135**/]. W opinii organu nadzoru prezentowane powyżej postawy wychowawców (zgłoszone przez wielu wychowanków) nie są do zaakceptowania, są niedopuszczalne w pracy opiekuńczo-wychowawczej z dzieckiem. Postaw tych nie można usprawiedliwiać faktem, iż to dzieci często prowokują wychowawców do nagannych, niewłaściwych zachowań czy reakcji, w tym wulgarnego słownictwa kiedy „puszczają nerwy”. Zawód wychowawcy w domach dziecka wymaga szczególnie dużej wrażliwości, taktu, cierpliwości i opanowania. Wymaga także stałej pracy nad własnymi kompetencjami wychowawczymi, tak aby być dla dziecka wsparciem, a nie kolejnym powodem do frustracji czy kompleksów.

Powyższe kwestie omówione zostały z panią Katarzyną Polichą – Dyrektorem PDD w Reszlu. Kontrolujący wskazali, że właściwa postawa opiekuna-wychowawcy jest jednym z najistotniejszych warunków efektywnej pracy opiekuńczo-wychowawczej. Zarówno literatura jak i wieloletnia praktyka pedagogiczna wskazują, że nic tak nie przemawia do dzieci, jak własny przykład. Jeśli w stosunkach personalnych zachowuje się spokój i rozwagę,

to krzykliwość, impulsywność, gwałtowność reakcji zmniejsza się, dziecko wycisza się, łagodnieje, nie czuje się atakowane. Tylko łagodna postawa pozwoli dotrzeć do dziecka, wzbudzić w nim zaufanie na tyle by podzieliło się swoimi problemami, otworzyło się. Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych są szczególnie zamknięte i wrażliwe, o delikatnej strukturze psychicznej, często są w konflikcie z rodziną, zespołem klasowym, grupą rówieśniczą itp. Zatem w kontaktach z takimi dziećmi pracę trzeba oprzeć w szczególności na okazywaniu zrozumienia, zachowania taktu i delikatności.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą pracownicy PDD w Reszlu objęci byli następującymi szkoleniami:

- dwuetapowym szkoleniem w PCPR w Kętrzynie (moduł I: rozpoznawanie krzywdzenia dziecka; moduł II: Analiza przypadków – moduł praktyczny, warsztatowy)
- szkoleniem w PDD w Reszlu „Problematyka zachowań autodestrukcyjnych, w tym suicydalnych u dzieci i młodzieży /akta kontroli str. 192/.

Kontrolujący wskazali na potrzebę rozpoznania potrzeb wychowawców także w zakresie szkoleń mających na celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, które być może pozwolą uporządkować własne relacje i zweryfikować dalsze posiadanie predyspozycje do pełnienia roli wychowawcy.

Wychowankowie zgłosili również kontrolującym problem niewystarczającego zabezpieczenia w środki do higieny i kosmetyki. Dzieci zgłaszały, że brakuje kosmetyków i muszą je kupować za własne pieniądze /akta kontroli str. 131, 135, 137/.

Wobec powziętych sygnałów kontrolujący sprawdzili stan zaopatrzenia magazynku w kosmetyki i środki do higieny. Znajdowały się w nim podstawowe środki typu: pasty do zębów, szampony, żele pod prysznic, mydła. Zaopatrzenie w tym zakresie było jednorodne, i faktycznie mogło powodować brak możliwości wyboru kosmetyku zgodnego, choć w minimalnym stopniu, z indywidualnymi potrzebami wychowanków. W obecności pani Małgorzaty Jonasz-Kobarynki, która umożliwiła dostęp do magazynku, kontrolujący wskazali potrzebę zapewnienia wychowankom większej różnorodności w tym obszarze, a przy dokonywaniu zakupów nie kierowania się wyłącznie ceną ale również jakością kosmetyków i środków do higieny.

Z rozmów z dziećmi wynika, że wychowawcy nie stosują wobec dzieci kar poniżających, upokarzających czy noszących znamiona znęcania się fizycznego. Kilko dzieci wskazało jednak, że kary które otrzymują za niewłaściwe zachowanie, niewykonania jakiegoś zadania lub wagary, nie są sprawiedliwe. W ich opinii panuje duża uznaniowość, jedni mogą więcej inni mniej. Zwróciły też uwagę, że w Placówce przebywają wychowankowie, którzy wymagają tak specjalistycznego wsparcia, że nie powinni przebywać w Placówce. Skarżyły się, że wiele wspólnych wyjść lub imprez kończyło się porażką, ponieważ te osoby „nie potrafiły się zachować”. Wobec powyższego zespół inspektorów poddał analizie zeszyty przebiegu dyżurów, w celu pozyskania informacji na temat organizacji opieki nad dziećmi, organizacji czasu wolnego oraz codziennego życia Placówki.

Stwierdzono, że wpisy zawierały informacje na temat stanu dzieci (liczby w poszczególnych grupach, informacji, które dzieci przebywały w sos-w, mow, mos, lub które były urlopowane), oraz godzinową rozpiskę stałych, powtarzalnych elementów dnia, zwykle

typu: pobudka, toaleta poranna, śniadanie, wyjścia do szkoły i powroty, odrabianka, dyżury porządkowe, cisza nocna /akta kontroli str. 277-283/.

Nieliczni tylko wychowawcy czasami dokonywali wpisu: „dyżur przebiegł bez zastrzeżeń”. Zasadniczo jednak zawierały bardzo znikomą ilość informacji o tym co się wydarzyło, jak dzieci spędzały wolny czas, jakie zajęcia zorganizowali wychowawcy, czy wystąpiły jakieś problemy wychowawcze i w jaki sposób je rozwiązano, czy któreś z dzieci zachorowało, czy otrzymało jakąś karę i za co. Na podstawie niemal jednorodnych wpisów kontrolującym bardzo trudno było ustalić, jak wygląda życie wychowanków PDD w Reszlu, z jakimi problemami borykają się dzieci, a z jakimi pracownicy Placówki.

W opinii organu nadzoru niewystarczającym jest ograniczanie zapisów do powtarzalnych, niemal rutynowych czynności, wynikających z harmonogramu dnia Placówki. Zeszyt przebiegu dyżurów winien służyć opisowi zdarzeń, które miały miejsce w danym dniu i być pierwszym i podstawowym źródłem informacji o funkcjonowaniu grupy, i odzwierciedlać faktyczny przebieg dnia. Powyższe uwagi kontrolujący przekazali w dniu 19 czerwca Dyrektor Placówki, zapytując również o sposób organizacji ferii zimowych w 2018 r. oraz wypoczynku letniego w roku 2017. Stosownej odpowiedzi udzielono w formie pisemnej /akta kontroli str. 189/, z której wynikało, że część dzieci wyjechała na kolonie, część uczestniczyła w wolontariacie, pomagając przy osobach starszych i chorych. Dodatkowo wychowawcy wychodzili z dziećmi na lody, organizowali zabawy na Orliku, boisku przy Placówce, łącząc to z obiadem lub kolacją na podwórku w formie grilla.

Z uwagi na brak wyczerpujących wpisów w zeszycie przebiegu dyżurów na temat organizacji czasu wolnego wychowanków, kontrolujący zapytali również o współpracę PDD w Reszlu z lokalnymi instytucjami, mającą na celu zapewnienie wychowankom możliwości uczestnictwa w zajęciach dodatkowych, zajęciach rozwijających czy hobbistycznych. Dyrektor Katarzyna Policha udzieliła następującej odpowiedzi: „Placówka jest otwarta na wszelkiego rodzaju propozycje, które mogą zaferować lokalne instytucje. Jednakże Miejski Ośrodek Kultury w Reszlu jest w stanie modernizacji od jesieni 2017 r.. Wpłynęło to na zubożenie oferty zajęć dodatkowych (...). Jedyne dodatkowe zajęcia pozalekcyjnymi, w których brali udział wychowankowie Domu Dziecka w Reszlu są: treningi piłki nożnej dla dziewczyn chłopców (SP nr 3 w Reszlu), siłownia (Zespół Szkół w Reszlu, spotkania parafialnego klubu OAZA. Dwie dziewczynki uczęszczają na próby chóru parafialnego(...)” /akta kontroli str. 189/. Z przedłożonej informacji wynika też, że Placówka nie dysponuje własnym środkiem transportu, bowiem w grudniu 2017 r. samochód uległ zniszczeniu w kolizji drogowej, co w ocenie zespołu inspektorów uniemożliwia dzieciom korzystanie z oferty ponadlokalnych instytucji, działających poza siedzibą kontrolowanej jednostki.

W toku kontroli pani Małgorzata Jonasz-Kobarynka poinformowała kontrolujących o przebywaniu w Placówce wychowanków, którzy sprawiają duże problemy wychowawcze. Kontrolujący poddali analizie dokumentację dwojga wychowanków

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

W opinii kontrolujących podejmowane przez wychowawców oraz Dyrektora Placówki działania wobec [REDACTED] były adekwatne ale zdecydowanie niewystarczające. Zarówno w jednym jak i w drugim przypadku umieszczanie dzieci w zagrażających sytuacjach w szpitalu psychiatrycznym, nie było nadużyciem, wynikało bowiem ze wskazań lekarzy psychiatrów. Niemniej jednak należało pamiętać jaką wagę w takich przypadkach ma indywidualna psychoterapia dziecka, prowadzenie jej w sposób ciągły, systematyczny, zgodny z zaleceniami lekarzy specjalistów.

W ostatnim dniu kontroli, będącym także dniem posiedzenia Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w PDD w Reszlu, w Placówce miało miejsce jeszcze pewne niepokojące zdarzenie. Do Placówki przybyła zaproszona na Zespół mama jednego z wychowanków, która z posiedzenia (około 9-10 rano) wyszła bardzo oburzona. Ze złością weszła do pokoju syna (sąsiadującego z pokojem kontrolujących), agresywnie

pokrzykując i komentując postawy wychowawców. Jej wzburzenie i rozmowa z synem trwała blisko pół godziny, kobieta kilkakrotnie zapytywała syna czy z nią wychodzi, po czym opuściła Placówkę ze słowami, że nigdy tu więcej nie przyjedzie, bo nie pozwoli się obrażać. Chłopiec został w pokoju sam, żaden z wychowawców nie zajrzał do niego sprawdzić co się stało, jak się czuje i dlaczego nie jest w szkole. Pracownik Placówki uczynił to dopiero na wyraźną prośbę kontrolujących. Brak zainteresowania sekwencją zdarzeń, jaka nastąpiła po udziale matki chłopca w posiedzeniu Zespołu wzbudził niepokój inspektorów, oraz wątpliwość co do dostatecznego nadzoru, zarówno nad wyjściami dzieci do szkoły jak i powodem pozostania w Placówce. Kontrolujący pouczyli Dyrektora Placówki, że takie nieprawidłowości nie mogą mieć miejsca, a brak dostatecznego nadzoru może zrodzić poważne konsekwencje, w tym związane z bezpieczeństwem dzieci.

Uwagi i wnioski

Mając na względzie powyższe ustalenia stwierdzić należy, że zalecenia pokontrolne wydane w wyniku kontroli problemowej, przeprowadzonej w Powiatowym Domu Dziecka w Reszlu w dniach 9-13 maja 2017 r. zasadniczo zostały zrealizowane.

W opinii organu nadzoru zasadnym wydaje się nawiązanie ścisłej współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie w zakresie poradnictwa specjalistycznego. Tę bowiem jednostkę wyznaczył ustawodawca do realizowania zadań powiatu z zakresu pieczy zastępczej. Zatem jeśli placówka opiekuńczo-wychowawcza nie ma możliwości zapewnić dziecku dostępu do zajęć terapeutycznych, lub z jakichś przyczyn dostęp ten jest ograniczony, Placówka winna wspólnie z organizatorem pieczy zastępczej poszukać innych możliwości wsparcia dziecka umieszczonego w pieczy.

Zasadnym wydaje się także, wobec zaistniałych problemów związanych z żywieniem dzieci, rozważyć możliwość włączenia wychowanków (lub samorządu wychowanków) w proces tworzenia jadłospisów, uwzględniając na miarę możliwości ich potrzeby i kulinarne gusta.

W związku ze stwierdzeniem innych uchybień i nieprawidłowości, które skutkować mogą niską jakością opieki i wychowania, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Wpisów w kartach pobytu dziecka dokonywać w sposób rzetelny i wyczerpujący. Termin realizacji – na bieżąco.
2. Karty udziału w zajęciach specjalistycznych sporządzać z uwzględnieniem ich szczegółowego przebiegu. Termin realizacji – na bieżąco.
3. Zapewniać dzieciom odpowiednią ilość i jakość wyżywienia, uwzględniając liczbę dzieci przebywających w poszczególnych grupach oraz ich wiek i zapotrzebowanie energetyczne. Termin realizacji: na bieżąco.
4. Dbać o czystość języka, w szczególności w komunikacji z dziećmi. W rozmowach na temat wychowanków nie stosować zwrotów mogących naruszać godność osobistą dziecka. Zachowywać stosowną dyskrecję. Termin realizacji: na bieżąco.
5. Zapewniać dzieciom dostęp do zajęć terapeutycznych, zgodnych ze wskazaniami poradni specjalistycznych. Termin realizacji: na bieżąco.

6. Rozważyć możliwość zorganizowania [REDAKCYJNA] opieki indywidualnej w postaci opiekuna wspomagającego pracę wychowawcy. Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki.
7. W zeszytach przebiegu dyżurów szczegółowo dokumentować faktyczny przebieg dnia, z uwzględnieniem wskazówek zawartych w wystąpieniu pokontrolnym. Termin realizacji: na bieżąco.
8. Wzmóc nadzór nad jakością opieki sprawowanej przez wychowawców. Termin realizacji: na bieżąco.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłonna-Kastrau
ZASTĘPCY DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

KIEROWNIK ODZIAŁU
Witold Uziello

GLÓWNY SPECJALISTA
Katarzyna Brewka

GLÓWNY SPECJALISTA
Izabela Chowańska